

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مدیریت تحصیلات تکمیلی
پژوهشکده زبان و ادبیات

پایان نامه کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عربی

« سبک شناسی آثار نثری ایلیا ابو ماضی (بر اساس کتاب الأسلوب احمد الشایب) »

استاد راهنما

دکتر معصومه نعمتی قزوینی

استاد مشاور

دکتر صابره سیاوشی

پژوهشگر

مریم آرمان بروجنی

تیرماه ۱۳۹۵

تشکر و قدردانی

تشکر و سپاس بی پایان مخصوص خدایی است که بشر را آفریده و به او قدرت اندیشیدن داده و توانایی‌های بالقوه را در وجود انسان قرار داده و او را امر به تلاش و کوشش نموده و راهنمایی را برای هدایت بشر فرستاده است.

پس از ارادت خاضعانه به درگاه خداوند بی همتا لازم است از استاد فرهیخته **سرکار خانم دکتر معصومه نعمتی قزوینی** به خاطر سعه‌ی صدر و رهنمودهای دلسوزانه که در تهیه‌ی این پایان نامه مرا مورد لطف خود قرار دادند و راهنمایی‌های لازم را نمودند تشکر و قدردانی نمایم.

از استاد ارجمند **خانم دکتر صابره سیاوشی** کمال تشکر را دارم که مرا از مساعدت‌های بی‌شائبه‌ی خویش بهرمند نمودند.

از استاد محترم **خانم دکتر معصومه شبستری** که داوری پایان نامه را برعهده گرفتند تشکر و قدر دانی می‌نمایم.

از زحمات پدر عزیز و مادر مهربانم و دو خواهر گرامی‌ام کمال سپاس را دارم که مشوق و محرک من در فراگیری و آموختن علم بوده و در انجام این تحقیق نیز مرا از الطاف خود بی‌نصیب نگذارده‌اند.

از دیگر استادان محترم گروه زبان و ادبیات عربی نیز که مرا مورد لطف خویش قرار دادند، سپاسگزارم. و در نهایت از دوستان عزیزم تشکر می‌کنم که در طول انجام این تحقیق، مرا مورد عنایت و توجه خویش قرار دادند.

تقدیم به

پیشگاه مقدس آقا امام زمان (عج)

و تقدیم به

پدر عزیز و مادر مهربانم به خاطر زحمات بی دریغشان

و تقدیم به

همه‌ی آن‌هایی که دوستشان می‌دارم.

چکیده

ادبیات معاصر عربی تا حد زیادی متأثر از ادبیات مهجر است. ادب مهجر، شعر و نثر عرب را از قید و بند قدیم رها ساخته و سعی داشت تا موضوعاتی با مضامین نو و سبکی جدید برای ادبیات معاصر به ارمغان آورد. ایلیا ابوماضی یکی از بنیان گذاران ادبیات مهجر به شمار می‌آید که در کنار هم فکran خود باعث ایجاد تحول در ادبیات معاصر عربی شده و به موفقیت‌های بزرگی دست یافتند. از ابوماضی آثار ادبی فراوانی به شعر و نثر باقیمانده است. مجموعه آثار نثری وی در مجموعه‌ای به نام «الأعمال النثرية الكاملة» گردآوری شده است. بررسی‌ها و مطالعات صورت گرفته درباره نثر ابوماضی نشان داد که علی‌رغم توجه فراوان پژوهشگران به شعر ابوماضی، نثر او تاکنون مغفول مانده و تقریباً هیچ پژوهشی به آن اختصاص نیافته است. بر این اساس برخورداری نثر ابوماضی از جنبه تعلیمی و اجتماعی، ناشناخته بودن نثر او و نو بودن مطالعات سبک‌شناسی و اهمیت آن در شناخت شخصیت نویسنده زمینه شکل‌گیری پژوهشی تحت عنوان «سبک‌شناسی آثار نثری ایلیا ابو ماضی (بر اساس کتاب الأسلوب احمد الشایب)» قرار گرفت. احمد محمد الشایب یکی از ناقدان و نویسندگان مصری است. مجموعه آرای وی، در ارتباط با سبک‌شناسی، در کتاب «الأسلوب» گردآمده است. از دیدگاه احمد محمد الشایب هدف اصلی سبک‌شناسی، تعیین و تشخیص سبک سخن ادبی و تعیین سبک فردی شاعران و نویسندگان بزرگ هر عصری است. پژوهش حاضر که مطابق با الگوی استخراج شده از کتاب «الأسلوب» شایب است، دو جنبه‌ی سبکی و محتوایی را مورد تحلیل قرار داده که برگرفته از سه ویژگی متن محور، مؤلف محور و مخاطب محور است. براساس یافته‌های پژوهش ابوماضی در نثر خود از ویژگی‌های سبکی نظیر: تشبیه، استعاره، کنایه، مجاز، ایجاز، اطناب، ترادف، جمله‌ی معترضه، مبالغه، طنز، گفت و گو، ضرب المثل، آیات قرآنی، اقتباس شعری و سادگی و روانی در کلام استفاده کرده و در حوزه محتوایی هم تقریباً تمامی مقالات جنبه‌ی تعلیمی، اجتماعی و انتقادی دارند.

کلید واژه: ادبیات مهجر، نثر عربی، سبک‌شناسی، ایلیا ابو ماضی، احمد الشایب.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۱
فصل اول: کلیات	۴
۱-۱. تعریف مسأله یا بیان مشکل	۵
۲-۱. اهمیت و ضرورت انجام این پژوهش (چرایی پژوهش درباره این موضوع)	۹
۳-۱. اهداف پژوهش	۹
۴-۱. سؤال‌های پژوهش	۹
۵-۱. فرضیه‌های پژوهش	۹
۶-۱. پیشینه پژوهش (بررسی اجمالی کارهای مشابه پیشین)	۹
۷-۱. جنبه‌ی جدید بودن و نوآوری پژوهش	۱۰
۸-۱. روش انجام پژوهش و دلیل انتخاب این روش	۱۱
۹-۱. فنون و ابزارهای گردآوری اطلاعات	۱۱
فصل دوم: زندگی‌نامه ایلیا ابوماضی	۱۲
۱-۲. نگاهی به زندگی ایلیا ابوماضی	۱۳
۱-۱-۲. وضعیت خانوادگی	۱۴
۲-۱-۲. ایلیا در اسکندریه	۱۵
۳-۱-۲. ایلیا در آمریکا	۱۷
۴-۱-۲. ابوماضی در «رابطه القلمیه»	۱۹
۲-۲. آثار ایلیا ابوماضی	۲۰
۱-۲-۲. دیوان «تذکار الماضی»	۲۰
۲-۲-۲. دیوان «ایلیا ابوماضی»	۲۱

- ۲۱..... ۳-۲-۲. دیوان «الجداول»
- ۲۲..... ۴-۲-۲. دیوان «الخمائل»
- ۲۳..... ۵-۲-۲. دیوان «تبرو تراب»
- ۲۳..... ۶-۲-۲. اشعار مجهوله
- ۲۴..... ۳-۲-۲. هجرت وانگیزه‌های آن
- ۲۵..... ۱-۳-۲. اوضاع سیاسی لبنان
- ۲۶..... ۲-۳-۲. اوضاع اقتصادی لبنان
- ۲۷..... ۳-۳-۲. اوضاع اجتماعی لبنان
- ۲۸..... ۴-۳-۲. اوضاع دینی لبنان
- ۲۹..... ۵-۳-۲. گروه مهجر
- ۲۹..... ۶-۳-۲. ادبیات مهجر
- ۳۰..... ۷-۳-۲. ادبیات مهجر شمالی
- ۳۱..... ۸-۳-۲. نشر مهجر
- ۳۲..... ۹-۳-۲. گرایش‌های غالب بر ادبیات مهجر
- ۳۲..... ۱۰-۳-۲. تأسیس محافل ادبی
- ۳۴..... ۱۱-۳-۲. انجمن ادبی «الرابطه القلمیه»
- ۳۵..... ۱۲-۳-۲. انجمن ادبی «العصبه الأندلسیه»
- ۳۵..... ۱۳-۳-۲. ویژگی‌های ادبیات مهجر
- ۳۸..... فصل سوم: مفاهیم سبک شناسی و تحلیل‌ها
- ۳۹..... ۱-۳. سبک‌شناسی
- ۳۹..... ۱-۱-۳. سبک در لغت
- ۳۹..... ۲-۱-۳. سبک در اصطلاح
- ۴۰..... ۳-۱-۳. تعریف سبک‌شناسی

- ۳-۱-۴. انواع سبک ۴۰
- ۳-۱-۵. مؤلفه‌های سبک ۴۱
- ۳-۱-۶. سبک در اروپا ۴۲
- ۳-۱-۷. سبک در آثار کهن عربی ۴۳
- ۳-۱-۸. مفهوم سبک از دیدگاه اندیشمندان مسلمان ۴۳
- ۳-۲. تعریف سبک از دیدگاه احمد محمد الشایب ۴۴
- «الخاتم والوردة» ۵۰
- «الأفیال المسمومة» ۵۳
- «ماهی أسباب الثرثرة؟» ۵۷
- «مولد السّمیر» ۵۹
- «من هو أحق الناس؟» ۶۱
- «أشواک وأزهار» ۶۴
- «الضواری البشریة» ۶۸
- «عناد الجاهل» ۷۲
- «الشعور الحقیقی جمال النفس» ۷۴
- «تجّار الأقاویل» ۷۷
- «ولادة الإنسانیة» ۷۹
- «الکائن الخائف» ۸۱
- «رأی الملک» ۸۴
- «الخبر والقمر» ۸۵
- «الصّمت زین» ۸۹
- «شریعة الغاب» ۹۱
- «الرأس کثیر الأوجاع» ۹۴

- ٩٧..... «الخطب والقصائد المؤودة»
- ٩٩..... «التّصيحة»
- ١٠٢..... «كلمة في الهوس»
- ١٠٥..... «الفضوليون»
- ١٠٧..... «الأنانية»
- ١١٠..... «هل لك خصوم وأعداء؟»
- ١١٤..... «الإخاء البشري»
- ١١٦..... «التفّع العام»
- ١١٨..... «الصّمت والكلام»
- ١٢٢..... «من إنسان إلي شيطان»
- ١٢٦..... «عندما ينام العقل»
- ١٢٨..... «مودّة الدّليل»
- ١٣٢..... «نقطة الحبر»
- ١٣٥..... «أحبّوا أعداءكم»
- ١٣٨..... «القريب البعيد»
- ١٤٠..... «ذكرى الأموات»
- ١٤٣..... «كيف نرى أنفسنا وكيف يرانا الناس؟»
- ١٤٥..... «كيف تتسع الدّنيا وتضيق»
- ١٤٩..... «الإسراف والبخل»
- ١٥٢..... «روح العيد»
- ١٥٤..... «غلط ولكنّه غير مطّبعي»
- ١٥٨..... «حكاية طبق الأصل»
- ١٦١..... «ليس للفكرة مذهب»

١٦٤	«كيف تطالع»
١٦٧	«التصلب في الرأي»
١٦٩	«فتش عن المرأة»
١٧١	«طلاب الشهرة الجوفاء»
١٧٤	«صنع الفخ»
١٧٦	«بين أمس وغد»
١٨٠	«هذه الدنيا لمن»
١٨٤	«مشهد فيه عبرة»
١٨٨	«يوم الإله الصغير»
١٩٠	«لماذا يسعد هذا ويشقى ذاك؟!»
١٩٣	فصل چهارم: نتایج
١٩٣	نتیجه گیری
٢٠١	ملخص الرسالة بالعربية
٢٠٥	بی نوشت
٢٠٦	فهرست منابع:

قوام و پایداری ادبیات معاصر عرب ملزم به وجود شخصیت‌های نادری بوده است که برای تثبیت این نوع از ادبیات تلاش‌های فراوانی کرده‌اند. یکی از این افراد نادر و تأثیر گذار ایلیا ابو ماضی شاعر و نویسنده‌ی لبنانی است. ایلیا ابوماضی یکی از بنیان گذاران ادبیات مهجر به حساب می‌آید که با هم فکراش تحولی در ادبیات معاصر عربی به وجود آوردند و به موفقیت‌های بزرگی دست یافتند. از آثار او می‌توان به دیوان «تذکار الماضی»، دیوان «ایلیا ابو ماضی»، دیوان «الجداول»، دیوان «الخمائیل»، دیوان «تبر و تراب» و «اشعار المجهول» اشاره کرد. تنها اثر نثری ایلیا ابو ماضی کتاب «الاعمال النثریه» است. کتاب الأعمال النثریه ابوماضی که متشکل از ۱۷۵ مقاله و داستان می‌باشد در ۴۴۸ صفحه به کوشش دکتر عفیف حاطوم به چاپ رسیده است. این اثر مجموعه مقالات و داستان‌هایی است که جنبه تعلیمی، اجتماعی، اخلاقی و انتقادی دارد. این مجموعه مقالات و داستان‌ها صرفاً ساخته و پرداخته ذهن نویسنده نبوده بلکه بعضاً شامل اتفاقات روزمره‌ای است که شاعر تجربه کرده و به عینه با آن مواجه بوده است.

بررسی‌ها و مطالعات اولیه صورت گرفته درباره نثر ابوماضی نشان داد که علی‌رغم توجه وافر پژوهشگران به شعر ابوماضی، نثر او تاکنون مغفول مانده و تقریباً هیچ پژوهشی به آن اختصاص نیافته است. بر این اساس جنبه تعلیمی و اجتماعی داشتن نثر ابوماضی، ناشناخته بودن نثر او و نو بودن مطالعات سبک‌شناسی و اهمیت آن در شناخت شخصیت نویسنده زمینه شکل‌گیری پژوهشی تحت عنوان «سبک‌شناسی آثار نثری ایلیا ابو ماضی (بر اساس کتاب الأسلوب احمد الشایب)» قرار گرفت.

احمد محمد الشایب یکی از ناقدان و نویسندگان مصری است. او در استان شبرا بخوم مرکز «قوبسنا» متولد شد و در قاهره وفات یافت. مجموعه آرای وی، در ارتباط با سبک‌شناسی، در کتاب «الأسلوب» گرد آمده است. از دیدگاه احمد محمد الشایب هدف اصلی سبک‌شناسی تعیین و تشخیص سبک سخن ادبی و تعیین سبک فردی شاعران و نویسندگان بزرگ هر عصر است. شایب سبک‌شناسی را صورت لفظی می‌داند که نویسنده یا شاعر از طریق آن، معانی، افکار و خیال خویش را بیان می‌کند. به اعتقاد او، سبک‌شناسی، بیان‌گر چگونگی تفکر، صورت‌پردازی و نحوه بیان نویسنده است. به طور کلی الگوی سبک‌شناسی

شایب براساس مطالعه و بررسی از سه ویژگی متن محور، مؤلف محور و مخاطب محور تشکیل شده است. در ویژگی‌های متن محور، برخی از ویژگی‌های بلاغی از جمله تشبیه، استعاره، کنایه، مجاز، حس آمیزی، ایجاز و اطناب و انواع آن، مبالغه، بینامتنیت، موسیقی و انواع آن، طنز، گفت و گو، رمز و نماد، جنبه‌ی معنایی و فکری، مورد مطالعه قرار می‌گیرد. ویژگی‌های مؤلف محور نیز عبارتند از برخی از ویژگی‌هایی که نویسنده متأثر از محیط اجتماعی خودش در متن به کار برده است. ویژگی‌های مخاطب محور به برخی از ویژگی‌هایی گفته می‌شود که بروی مخاطب تأثیر مستقیم می‌گذارد و منجر می‌شود مخاطب مفهوم و مقصود نویسنده را به درستی دریافت کند. نویسنده در کتاب «الأسلوب» برای شعر و نثر، عناصر متمایزی را قائل می‌شود. با توجه به این‌که در پژوهش حاضر فقط بررسی سبک‌شناسی در نثر مورد توجه است، الگوهای شعری را کنار گذاشته و فقط به الگوهای مرتبط با نثر پرداخته شده است.

از هدف‌های اصلی این پژوهش می‌توان به معرفی اثر نثری ایلیا ابو ماضی که تاکنون در ایران ناشناخته مانده است، تبیین ویژگی‌های نثر ابو ماضی بر اساس کتاب سبک‌شناسی «الأسلوب» احمد الشایب و تبیین محورهای محتوایی نثر ابو ماضی اشاره کرد. لازم به توضیح است به دلیل حجم زیاد مقالات و عدم امکان تحلیل و بررسی همه‌ی آن‌ها، با مشورت استادان راهنما و مشاور تصمیم بر آن شد که فقط ۵۰ مقاله‌ی ابتدایی نثر ایلیا ابو ماضی به ترتیب مورد بررسی قرار بگیرد.

سر انجام پژوهش حاضر در قالب چهار فصل تدوین شد که عبارتند از:

فصل اول: شامل کلیات- طرح‌نامه ابتدایی و اهداف پژوهش- است که طی آن هدف از انتخاب موضوع و ضرورت پرداختن به آن، پیشینه‌ی تحقیق، سوالات و فرضیه‌ها شرح داده شده است.

فصل دوم: شامل مختصری از زندگی نامه ایلیا ابو ماضی است. هم‌چنین در ادامه فصل دو به دلیل جایگاه ویژه‌ای که ابو ماضی در میان ادبای مهجر و به خصوص انجمن قلم داشت به طور مختصر به معرفی تاریخچه‌ی ادبیات مهجر و گرایش‌های غالب بر ادبیات مهجر و نیز نثر مهجر که متأثر از ادبیات مهجر آمریکای شمالی است، پرداخته شده است.

فصل سوم: در فصل سوم سبک شناسی و جایگاه آن در ادبیات غرب و شرق مورد بررسی قرار گرفته است. این فصل برای آشنایی بیشتر مخاطب با الگوی سبک شناسی احمد الشایب نوشته شده است. لازم به ذکر است که محتوای این فصل کمک کرد تا بر اساس الگویی مرتب که مطابقت با سبک شناسی ناقد عرب احمد محمد الشایب دارد و بر گرفته از تنها کتاب سبک شناسی او «الأسلوب» می‌باشد به سبکی که در نقطه نظرات فکری و آراء و عقاید ایلیا ابوماضی که در زمینه‌های مختلف وجود دارد، دست پیدا کنیم. در ادامه فصل یعنی در بخش اصلی پایان نامه که به صورتی مجزا پنجاه مقاله از نثر ایلیا ابو ماضی بر اساس و مطابق با الگوی استخراج شده از احمد الشایب مورد پژوهش قرار گرفته است.

فصل چهارم: شامل جمع بندی داده‌های به دست آمده و نتیجه گیری نهایی است.

در پایان از تمامی عزیزانی که مرا در انجام این پایان نامه مساعدت نمودند کمال تشکر را دارم. از استاد راهنمای بزرگوارم سرکار خانم دکتر معصومه نعمتی قزوینی که در انجام این پایان نامه از راهنمایی‌های ارزشمند ایشان بهره مند گشتم کمال تشکر را دارم. هم‌چنین از نظرات ارزشمند جناب آقای دکتر رفیعی و دکتر علی پیرانی شال و برادر بزرگوارم جناب آقای مجتبی سعیدی و دوستان عزیزم لیلاجدید، سارا زارعی آراسته و زهرا نصری که از نظرات ایشان نیز بی‌بهره نبودم، صمیمانه تشکر می‌کنم و از خداوند متعال برای همه‌ی این بزرگواران و استادان علم و ادب آرزوی توفیق و سلامتی دارم.

فصل اول

کلیات

۱-۱. تعریف مسأله یا بیان مشکل

سبک در اروپا اصطلاحی کهن است، اما تحقیق در باره آن در غرب نیز سابقه چندانی ندارد. اصطلاح سبک شناسی تازه در دو قرن اخیر به وجود آمده است. مفهوم سبک از قدیم ترین زمان ها در یونان رایج بوده است و کهن ترین اشارات را در این باره (سبک) می توان در آثار بازمانده از یونان باستان و کتاب های مربوط به فن خطابه دید. افلاطون نخستین کسی بود که این مسأله را به طور جدی مطرح کرد و پس از او، ارسطو این مسأله را در کتاب فن سخنوری خود مطرح نمود. شایان ذکر است که سبک شناسی ای که امروز مورد توجه دانش پژوهان است به نقش زبان شناسی بی اعتنا نیست، حداقل این که سبک شناسی، نظامی بین زبان شناسی و نقد ادبی جدید به شمار می آید.

بدین ترتیب سبک یک متن، چگونگی استفاده نویسنده یا شاعر از زبان و حاصل انتخاب های وی از میان گنجینه ی زبانی فرهنگ خود است. در این انتخاب، ذهن و روان هنرمند تأثیر دارد و هنرمند است که تصمیم می گیرد که یک مضمون را به چه شیوه ای بیان کند بنابراین سبک نویسنده یا شاعر بازتاب نگاه خاص او به جهان درون و بیرون است که در بیان وی متجلی می شود. اگر هنرمند نگاه تازه ای داشته باشد برای انتقال مفاهیم ذهنی خود از زبان تازه ای استفاده می کند و ناگزیر دست به گزینش های خاص در زبان می زند. وی در این گزینش، سلیقه های شخصی خود را در زبان اعمال می کند و گاه از هنجارهای متعارف زبان خارج می شود بدین ترتیب سبک محصول گزینش خاص هنرمند از واژه هاست. به نظر می رسد بهترین تعریف سبک، تعریفی است که در آن هم عامل محتوا هم نحوه ی بیان مورد توجه باشد و در نهایت سبک شناسی علمی است که از سبک بحث می کند، کار وقتی دشوار می شود که بنا بشود تعریف سبک، انواع هنرها و شکل های فردی و جمعی و دوره های مختلف را شامل شود؛ در نتیجه کنار گذاشتن مفهوم سبک نیز ممکن نیست زیرا در آن صورت امکان تحلیل و مقایسه آثار هنری و هنرمندان وجود نخواهد داشت. با وجود علم سبک شناسی می توان با زیر و بم یک اثر ادبی و هنری و با اندیشه و ذوق هنری و روحیات و

آرمان های پدید آورنده آن و مردم هم عصرش آشنا شد چه این اثر متعلق به چندین قرن پیش باشد و چه دوران معاصر. احمد الشایب یکی از ناقدان و نویسندگان مصری است. مجموعه آرای وی، در ارتباط با سبک شناسی، در کتاب «الأسلوب» قابل بررسی است.

از دیدگاه احمد محمد الشایب هدف اصلی سبک شناسی تعیین و تشخیص سبک سخن ادبی و تعیین سبک فردی شاعران و نویسندگان بزرگ هر دوره‌ای است. سبک شناسی از دیدگاه شایب صورت لفظی است که نویسنده یا شاعر از طریق آن، معانی، افکار و خیال خود را بیان می کند. به اعتقاد او، سبک شناسی، بیان گر چگونگی تفکر، صورت پردازش و نحوه بیان نویسنده است.

او سبک شناسی را شامل دو دیدگاه می داند:

دیدگاه اول: این گروه معتقدند سبک شناسی مختص به متون ادبی است و سبک شناسی را صورت لفظی می پندارند که از کلمات، جملات و عبارات تشکیل شده است.

دیدگاه دوم: به اعتقاد این دسته، سبک شناسی فقط مختص متون ادبی نبوده بلکه همه متون اعم از ادبی و غیرادبی از سبک برخوردارند.

روش احمد الشایب در سبک شناسی سه جنبه دارد:

الف: سبک شناسی متن محور:

نویسنده در کتاب الاسلوب برای شعر و نثر عناصر متمایزی را قائل می شود و با توجه به این که در پژوهش حاضر فقط بررسی سبک شناسی در نثر مورد توجه است، الگوهای شعری را کنار گذاشته و فقط به الگوهای مرتبط با نثر پرداخته ایم که عبارت اند از:

- ۱- سندیت تاریخی ۲- مناظره و جدل ۳- تکرار ۴- متصل کردن جملات با واو عطف ۵- رمز و نماد ۶-
- موسیقی درونی و بیرونی ۷- جملات خبری یا انشایی ۸- جملات کوتاه یا بلند ۹- صداقت بیان ۱۰-
- ذکر نام شهرها و کشورها ۱۱- آرایه های بدیعی ۱۲- طنز ۱۳- مترادفات ۱۴- ایجاز ۱۵- اطناب ۱۶-
- امثال و حکم ۱۷- سستی الفاظ ۱۸- نوع زبان عامی یا رسمی ۱۹- صور خیال ۲۰- اسالیب

تأکید ۲۱- مبالغه

ب: سبک شناسی مؤلف محور:

۱- تأثیر خلق و خو و اخلاق مؤلف در نگارش یک متن: بدین معنا که اخلاق نویسنده به شکلی غیر ارادی و ناخودآگاه در نوع نگارش یک متن تأثیر می‌گذارد.

۲- محیط و شرایط اقلیمی مؤلف: شرایط جغرافیایی که مؤلف در آن قرار دارد بی‌شک در به‌کارگیری واژگان و معانی مؤثر است. برای مثال در دوره‌ی جاهلی زندگی در طبیعت، کوه‌ها، صخره‌ها و... روی نویسنده اثر می‌گذاشت.

۳- پیشینه فکری و فرهنگی مؤلف: بدین معنا که فرهنگ و شیوه تربیتی و اجتماعی هر دوره با دوره قبل و بعد خود متفاوت است و می‌تواند در نحوه شکل‌گیری یک متن مؤثر باشد.

۴- خلاقیت و روحیه ابتکار: گاهی یک نویسنده با استعانت از خلاقیت خود به ابتکار سبکی جدید می‌پردازد و ممکن است سبکی که به‌کار می‌گیرند در یک دوره مشابه باشد اما هر نویسنده با توجه به ذوق و قریحه‌ی فطری خود به شیوه‌ای متفاوت همان موضوع را بیان کند.

ج: سبک شناسی مخاطب محور:

۱- وضوح و روشنی: بدین معنا که یک متن تا چه میزان برای مخاطب قابل درک است.

۲- قوت و قدرت متن: منظور از قدرت متن، میزان تأثیر گذاری بر روی مخاطب است با توجه به احساسی که در مخاطب توسط نوع نگارش نویسنده القا می‌شود.

۳- زیبایی: بدین معنا که یک متن زیبا می‌تواند موجب برانگیخته شدن احساسات مخاطب شود.

*قابل توجه است که تمام جنبه‌های الگوی فوق، در ارزیابی یک متن از معیار اندازه‌گیری دقیق و مشخصی نداشته برخوردار نیست، مثلاً زیبایی یک امر نسبی است و زیبایی یک متن از دیدگاه هر خواننده با خواننده‌ای دیگر متفاوت است. بنابراین در بررسی ویژگی‌های سبک شناختی متن مورد نظر براساس الگوی حاضر تکیه اصلی بر جنبه اول یعنی جنبه متن محور است و دو جنبه دیگر تا حد امکان بدان‌ها اشاره خواهد شد. شایان ذکر است نویسنده در این الگو، به جنبه مفهومی (معنا و فکر)

متن (تعلیمی، اخلاقی، اجتماعی، انتقادی) توجهی نکرده است بدین معنا که جنبه فکری یک متن را جزء ویژگی‌های سبک شناختی آن به شمار نیاورده است.

لازم به توضیح است بعد از قرائت موارد مذکور به نظر رسید که نکاتی دیگر قابلیت اضافه شدن به موارد قبلی را دارد که عبارتند از:

۱- تکلفات نازیبا ۲- آوردن شعرهای سست ۳- مدح و چاپلوسی ۴- امانتداری نسبت به سال‌ها واحوال تاریخی ۵- القاب احترام آمیز ۶- استفاده از الفاظ رکیک ۷- جنبه‌ی مذهبی ۸- صراحت یا تلویح ۹- میزان استفاده نویسنده از زبان‌های بیگانه ۱۰- استفاده از کلمات قدیمی (کهن‌گرایی) ۱۱- بینامتنی ۱۲- تفکر حاکم بر متن

ایلیا بن ظاهر ابی ماضی از شاعران برجسته «مہجر» است. او در روستای «المحدثیه» لبنان در سال ۱۸۸۹ متولد شد. در سال ۱۹۱۱ به آمریکا مهاجرت کرد و پنج سال در سینسنیاتی ساکن شد. در سال ۱۹۱۶ به نیویورک منتقل شد و در مجله «مرآة الغرب» کار کرد. سرانجام در بروکلن وفات یافت. او قصائد متعددی دارد که تلاش کرده اسرار وجود رادک کند یا اینکه بعضی از مشکلات اجتماعی را حل نماید. او در اشعار خود به ایجاد برابری، عدالت و در هم کوبیدن قید و بندهای شعری دعوت کرده است. از جمله آثار ادبی او می‌توان به این موارد اشاره کرد:

۱- تذکار الماضی ۲- الجداول ۳- الخمائل و... .تنها اثر نثری ایلیا ابو ماضی کتاب «الاعمال النثریه» است. کتاب الاعمال النثریه ابوماضی که متشکل از ۱۷۵ مقاله و داستان می باشد در ۴۴۸ صفحه به کوشش دکتر عفیف حاطوم به چاپ رسیده است. این اثر مجموعه مقالات و داستان‌هایی است که جنبه تعلیمی، اجتماعی، اخلاقی و انتقادی دارد. رویکرد و نوع نگاه نویسنده نیز در این مجموعه آشکار است. از آنجا که سبک شناسی مستلزم ایجاد شناخت عمیق در متن است، در نتیجه نوع نگاه ادبی و فکری نویسنده از بطن متن ادبی قابل بررسی خواهد بود. این مجموعه مقالات و داستان‌ها صرفاً متشکل از نبوغ ذهنی نویسنده نمی‌باشد بلکه شامل اتفاقات روزمره‌ای است که خود شاعر تجربه کرده و به عینه با آن مواجه بوده است.